

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра безпеки життєдіяльності

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
І ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	073 Менеджмент
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Безпека життєдіяльності і цивільний захист. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти економічного факультету за спеціальністю 073 «Менеджмент» / Розробники: О. І. Розпутній, І. В. Перцьовий, В. В. Скиба, В. Ю. Герасименко, В. П. Бабань. Біла Церква: БНАУ, 2023.

Розробники: Розпутній О. І., д-р с.-г. наук, професор;
Перцьовий І. В., канд. с.-г. наук, доцент;
Скиба В. В., канд. с.-г. наук, доцент;
Герасименко В. Ю., канд. с.-г. наук, доцент;
Бабань В. П., канд. с.-г. наук, асистент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності (Протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри безпеки життєдіяльності,
д-р с.-г. наук, професор

О. І. Розпутній

Гарант ОП «Менеджмент»,
канд. екон. наук, доцент

Н. В. Коваль

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету (Протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Голова науково-методичної комісії,
д-р екон. наук, професор

І. М. Паска

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ І ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»	7
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
6.1. Лекції	10
6.2. Практичні заняття.....	15
6.3. Самостійна робота.....	15
6.4. Індивідуальні завдання	19
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	19
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	20
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ.....	20
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	20
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	22
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	22

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до навчального плану на 2023-2024 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності і цивільний захист» передбачено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), з яких для денної форми навчання виділено: аудиторних – 32 години (лекції – 16, практичні заняття – 16), самостійна робота студентів – 58 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова	
Змістових модулів – 3		<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	3-й	3-й
Загальна кількість академічних годин – 90		<i>Семестр</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 3,6.		6-й	5-й
		<i>Лекції</i>	
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	16 год.	4 год.
		<i>Практичні</i>	
		16 год.	4 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	82 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Мета вивчення дисципліни – сформувати систему компетентностей, що забезпечать здатність майбутнього керівника розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми щодо питань управління професійною безпекою, охороною здоров'я працівників, пожежною і техногенною безпекою, забезпечення безпечної життєдіяльності та захисту населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій у межах своєї компетенції на посаді.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності і цивільний захист» використовує знання, здобуті під час вивчення таких дисциплін як «Соціологія», «Правознавство», «Статистика» та інших дисциплін освітньої програми.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання відповідно до ОП «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	Результати навчання з дисципліни «Безпека життєдіяльності»
<p>ПРН 01. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>	<p>РН 01.1. Знати та дотримуватися вимог нормативно-правових актів стосовно організації та забезпечення безпеки професійної діяльності і охорони здоров'я працівників, пожежної, техногенної безпеки, безпечної життєдіяльності та захисту населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій у межах своєї компетенції на посаді.</p>
<p>ПРН 02. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p>	<p>РН 02.1. Знати та пропагувати принципи ведення здорового способу життя, безпеки життєдіяльності співробітників при управлінні питаннями професійної безпеки та охорони здоров'я працівників, вирішенні практичних завдань щодо запобігання професійним захворюванням на робочих місцях та покращення здоров'я працівників.</p>
<p>ПРН 04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.</p>	<p>РН 04.1. Вміти ідентифікувати джерела небезпеки на робочих місцях, оцінювати ризики їх впливу, виявляти проблеми та розробляти заходи для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо підвищення рівня професійної безпеки та охорони здоров'я працівників.</p> <p>РН 04.2. Вміти ідентифікувати потенційно небезпечні об'єкти та шкідливі й небезпечні чинники господарської діяльності підприємств, що призводять до виникнення надзвичайних ситуацій, оцінювати ризики їх впливу, виявляти проблеми та розробляти заходи для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо підвищення рівня пожежної, техногенної безпеки, захисту працівників, населення, територій, майна та навколишнього середовища.</p> <p>РН 04.3. Вміти ідентифікувати та оцінювати ризики впливу оточуючого середовища для господарської діяльності підприємств для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо підвищення стійкості роботи об'єктів в умовах надзвичайних ситуацій, захисту працівників, населення, територій, майна.</p>

<p>ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.</p>	<p>РН 11.1. Вміти аналізувати й оцінювати стан умов та безпеки праці на робочих місцях, рівень виробничого травматизму і професійних захворювань та розробляти і впроваджувати заходи з усунення причин, що призводять до нещасних випадків і професійних захворювань.</p> <p>РН 11.2. Аналізувати й оцінювати стан пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту та розробляти й впроваджувати заходи щодо забезпечення пожежної і техногенної безпеки, захисту працівників, населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій у межах своєї компетенції на посаді.</p>
<p>ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.</p>	<p>РН 14.1. Ідентифікувати причини стресу на робочому місці, оцінювати ризики його впливу на безпеку професійної діяльності та здоров'я працівників, виявляти проблеми та розробляти заходи щодо його профілактики.</p>
<p>ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.</p>	<p>РН 15.1. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності стосовно забезпечення рівності трудових прав працівників, охорони праці жінок, неповнолітніх, осіб з інвалідністю, безпеки їх професійної діяльності та охорони здоров'я, соціального захисту від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань в межах своєї компетенції на посаді.</p>

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ І ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини

Тема 1.1. Безпека людини в життєвому середовищі. Професійна, пожежна, техногенна та екологічна безпека. Соціальна та екологічна відповідальність. Ідентифікація джерел небезпеки та оцінка ризиків їх прояву. Стрес на робочому місці та його профілактика. Формування культури безпеки життєдіяльності населення та ведення здорового способу життя.

Тема 1.2. Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка впливу на життєдіяльність населення та об'єкти економічної діяльності. Безпека життєдіяльності в умовах воєнного стану.

Змістовий модуль 2. Безпека професійної діяльності, охорона здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців

Тема 2.1. Управління професійною безпекою та охороною здоров'я працівників. Державний нагляд, громадський контроль та аудит за охороною здоров'я працівників та безпекою праці. Економічне стимулювання та фінансування охорони праці.

Тема 2.2. Правове регулювання безпеки професійної діяльності, охорони здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців. Соціальне страхування працівників від нещасних випадків та захворювань.

Тема 2.3. Гігієна праці, охорона здоров'я працівників та запобігання професійним захворюванням. Стрес на робочому місці та профілактика його негативного впливу. Облік та звітність стану умов праці.

Тема 2.4. Забезпечення безпеки праці та управління ризиками на робочих місцях. Безпека працівників в умовах воєнного стану.

Змістовий модуль 3. Пожежна, техногенна безпека та захист від надзвичайних ситуацій

Тема 3.1. Пожежна та техногенна безпека. Ідентифікація та декларування об'єктів підвищеної небезпеки. Прогнозування, локалізація та ліквідація аварій. Фінансування заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки.

Тема 3.2. Організація та фінансування цивільного захисту суб'єкта господарювання. Захист населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій та в умовах воєнного стану.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Всього годин	Денна форма				Заочна форма			
		Л	П	Самостійна робота		Л	П	Самостійна робота	
				СР	ІНДЗ			СР	ІНДЗ
Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини									
Тема 1.1. Безпека людини в життєвому середовищі. Професійна, пожежна, техногенна та екологічна безпека. Соціальна та екологічна відповідальність. Ідентифікація джерел небезпеки та оцінка ризиків їх прояву. Стрес на робочому місці та його профілактика. Формування культури безпеки життєдіяльності населення та ведення здорового способу життя	16	2	2	10	2	1	1	12	2
Тема 1.2. Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка впливу на життєдіяльність населення та об'єкти економічної діяльності. Безпека життєдіяльності в умовах воєнного стану.	14	2	2	8	2			12	2
Разом	30	4	4	18	4	1	1	24	4
Змістовий модуль 2. Професійна безпека, охорона здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців									
Тема 2.1. Управління професійною безпекою та охороною здоров'я працівників. Державний нагляд, громадський контроль та аудит за охороною здоров'я працівників та безпекою праці. Економічне стимулювання та фінансування охорони праці	8	2	2	2	2	1	1	4	2
Тема 2.2. Правове регулювання безпеки професійної діяльності, охорони здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців. Соціальне страхування працівників від нещасних випадків та захворювань	8	2	2	2	2			6	2
Тема 2.3. Гігієна праці, охорона здоров'я працівників та запобігання професійним захворюванням. Облік та звітність стану умов праці	6	2	2	1	1	1	1	4	1
Тема 2.4. Забезпечення безпеки праці та управління ризиками на робочих місцях. Безпека працівників в умовах воєнного стану.	8	2	2	2	2			5	2
Разом	30	8	8	7	7	2	2	19	7

<i>Змістовий модуль 3. Пожежна, техногенна безпека та захист від надзвичайних ситуацій</i>									
Тема 3.1. Пожежна та техногенна безпека. Ідентифікація та декларування об'єктів підвищеної небезпеки. Прогнозування, локалізація та ліквідація аварій. Фінансування заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки.	14	2	2	8	2			12	2
Тема 3.2. Організація та фінансування цивільного захисту суб'єкта господарювання. Захист населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій та в умовах воєнного стану.	16	2	2	10	2	1	1	12	2
Разом	30	4	4	18	4	1	1	24	4
Всього годин	90	16	16	43	15	4	4	67	15

Примітка: Л – лекції, П – практичні, ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання, СР – самостійна робота

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема та зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини	
<p>Тема 1.1. Безпека людини в життєвому середовищі. Професійна, пожежна, техногенна та екологічна безпека. Соціальна та екологічна відповідальність. Ідентифікація джерел небезпеки та оцінка ризиків їх прояву. Стрес на робочому місці та його профілактика. Формування культури безпеки життєдіяльності населення та ведення здорового способу життя</p> <p>Опис навчальної дисципліни: цілей, змісту, очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Принципи академічної доброчесності.</p> <p>Основні поняття та визначення в безпеці життєдіяльності. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Пожежна, техногенна, екологічна безпека.</p> <p>Поняття про небезпеки та їх класифікація. Таксономія, ідентифікація та оцінка джерел небезпек. Основні постулати та аксіоми в Безпеці життєдіяльності. Глобальні небезпеки людства. Вплив небезпечних техногенних чинників на об'єкти економіки, безпеку життя та здоров'я людей. Екологічні проблеми забруднення навколишнього середовища.</p> <p>Ризик як оцінка прояву небезпек. Методи визначення ризику. Аналіз та управління ризиками в безпеці життєдіяльності людини.</p> <p>Системний аналіз у безпеці життєдіяльності. Безпека функціонування системи «людина – життєве середовище».</p> <p>Потреби та мотиви діяльності людини. Психологічні та соціальні основи безпеки життєдіяльності людини. Професійний добір.</p> <p>Пам'ять, увага, мислення, ризик і обережність, воля, здібності, емоції і безпека життєдіяльності. Психологічні причини небезпечної поведінки людей. Вплив характеру і темпераменту людини на її безпеку.</p> <p>Психофізіологічні небезпечні чинники (стомлення, стрес, алкогольне та наркотичне сп'яніння). Стрес на робочому місці та його профілактика.</p> <p>Формування культури безпеки життєдіяльності населення.</p>	2
<p>Тема 1.2. Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка впливу на життєдіяльність населення та об'єкти економічної діяльності. Безпека життєдіяльності в умовах воєнного стану.</p> <p>Природні загрози та їх негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки. Небезпечні геологічні процеси і явища: землетрус, карст, осідання, зсув, обвал, ерозія ґрунту. в умовах проявів Небезпечні метеорологічні явища: сильний вітер, ураган, смерч, шквал, зливи, сильна спека, мороз, снігопад, град, ожеледиця. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення.</p> <p>Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа), характер їхніх проявів та наслідки.</p> <p>Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Втрата міцності і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини.</p> <p>Соціальні та політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціально-політичні</p>	2

<p>конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Тероризм та його прояви: збройні напади, захоплення об'єктів, встановлення вибухових пристроїв, викрадання зброї та небезпечних речовин. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини.</p> <p>Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Соціальна нерівність. Шкідливі звички та соціальні хвороби: алкоголізм, наркоманія. Зростання злочинності як фактор безпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття натовпу та поведження людини в натовпі. Фактори, що підвищують імовірність наразитись на небезпеку.</p> <p>Біологічні небезпеки: небезпечні патогенні мікроорганізми: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.</p>	
<p>Разом за змістовий модуль 1</p>	<p>4</p>
<p align="center">Змістовий модуль 2. Професійна безпека, охорона здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців</p>	
<p>Тема 2.1. Управління професійною безпекою та охороною здоров'я працівників. Державний нагляд, контроль та аудит за охороною здоров'я працівників та безпекою праці. Економічне стимулювання та фінансування охорони праці</p> <p>Поняття охорони праці, її завдання та соціально-економічне значення. Державна політика в галузі охорони праці. Органи державного управління охороною праці та їх повноваження. Державний нагляд за охороною праці. Міжнародне співробітництво України з питань охорони праці.</p> <p>Охорона праці як об'єкт управління, мета і завдання. Структурно-функціональна схема системи управління охороною праці. Фінансування охорони праці. Планування роботи з охорони праці: перспективне, поточне та оперативне. Організація роботи з охорони праці. Посадові інструкції, установлення обов'язків, прав і відповідальності виробничо-технічних служб, посадових осіб і спеціалістів за виконання функцій і завдань у системі управління охороною праці, а також вимог з охорони праці. Оперативне керівництво і координація роботи з охорони праці. Служба охорони праці та комісія з питань охорони праці.</p> <p>Стимулювання охорони праці та заохочення працівників за активну участь у роботі зі створення безпечних та нешкідливих умов праці.</p> <p>Навчання та інструктажі з питань охорони праці. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій. Інформування та звітність з охорони праці.</p> <p>Адміністративний та громадський контроль за ефективністю функціонування системи управління охороною праці, виконанням працівниками своїх обов'язків, правил, норм та інструкцій з охорони праці, за станом охорони праці на робочих місцях. Аудит охорони праці.</p> <p>Повноваження і права профспілок у захисті трудових прав працівників. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.</p> <p>Сертифікація на відповідність ДСТУ ISO 45001:2019 «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування» (ISO 45001:2018, IDT).</p>	<p align="center">2</p>

<p>Тема 2.2. Правове регулювання безпеки професійної діяльності, охорони здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців. Соціальне страхування працівників від нещасних випадків та захворювань.</p> <p>Основні законодавчі акти з охорони праці: Закон України "Про охорону праці", "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування", Кодекс законів про працю України, Закон «Про відпустки», Закон України «Про соціальний діалог» та прийняті відповідно до них нормативно-правові акти.</p> <p>Рівність трудових прав працівників. Права громадян на охорону праці при укладанні трудового договору та під час роботи на підприємстві. Пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Нормування робочого часу та відпочинку працівників;</p> <p>Праця жінок – роботи, на яких забороняється застосування праці жінок, обмеження праці жінок на роботах у нічний час, гарантії при прийнятті на роботу і заборона звільнення вагітних жінок та жінок, які мають дітей.</p> <p>Праця інвалідів – навчання, перекваліфікація та працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій, умови використання їх праці у нічний час та на понад нормованих роботах.</p> <p>Праця молоді – права неповнолітніх у трудових правовідносинах, вік, з якого допускається прийняття на роботу, роботи, на яких забороняється застосування праці осіб, молодших за вісімнадцять років.</p> <p>Індивідуальні трудові спори – органи, що розглядають трудові спори, порядок і терміни розгляду трудових спорів.</p> <p>Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань – основні положення Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування", розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.</p> <p>Закони України «Про соціальний діалог» та «Про колективні договори і угоди» – регулювання питань професійної безпеки та охорони здоров'я працівників в колективному договорі, комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам. Соціальна відповідальність роботодавців.</p> <p>Нормативно-правові акти з охорони праці на підприємстві – опрацювання, прийняття та скасування нормативно-правових актів, тимчасове припинення їх чинності.</p> <p>Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності органів державного управління нагляду, профспілок, штрафні санкції за порушення охорони праці.</p>	2
<p>Тема 2.3. Гігієна праці, охорона здоров'я працівників та запобігання професійним захворюванням. Облік та звітність стану умов праці</p> <p>Небезпечні та шкідливі виробничі фактори та їх класифікація.</p> <p>Поняття про умови праці та фактори, що їх формують, класифікація робіт за умовами праці та важкістю. Атестація робочих місць. Облік та звітність стану умов праці.</p> <p>Повітряне середовище та його вплив на організм людини. Шкідливі речовини в повітрі робочої зони та їх класифікація.</p> <p>Засоби захисту працівників від дії шкідливих виробничих факторів. Засоби індивідуального захисту працівників від впливу шкідливих та небезпечних виробничих факторів, порядок забезпечення, використання та їх облік.</p> <p>Освітлення виробничих приміщень та його нормування.</p> <p>Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень та організації робочих місць. Санітарно-побутове забезпечення працівників.</p> <p>Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкоджувальними засобами.</p> <p>Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.</p>	2

<p>Тема 2.4. Забезпечення безпеки праці та управління ризиками на робочих місцях. Безпека працівників в умовах воєнного стану</p> <p>Вимоги безпеки до виробничих приміщень та організації робочих місць, при виконанні технологічних процесів та експлуатації машин, обладнання, інструментів. Кольори та знаки безпеки. Вимоги безпеки під час експлуатації систем, що працюють під тиском.</p> <p>Дозвіл та декларування на виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Порядок прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів.</p> <p>Електробезпека, заходи безпеки та вимоги до персоналу.</p> <p>Обов'язки роботодавця щодо забезпечення безпеки працівників в умовах воєнного стану.</p>	2
<p>Разом за змістовий модуль 2</p>	8
<p>Змістовий модуль 3. Пожежна, техногенна безпека та захист від надзвичайних ситуацій</p>	
<p>Тема 3.1. Пожежна та техногенна безпека. Ідентифікація та декларування об'єктів підвищеної небезпеки. Прогнозування, локалізація та ліквідація аварій. Фінансування заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки.</p> <p>Пожежна безпека. Основні причини пожеж та економічні збитки спричинені ними. Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Класифікація пожеж. Класифікація приміщень та об'єктів за пожежо- та вибухонебезпекою. Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, в незамкнутому просторі.</p> <p>Організація пожежної безпеки та обов'язки посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки. Порядок створення та роботи пожежно-технічної комісії. Організація і робота добровільної пожежної охорони. Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки та виникнення пожежі.</p> <p>Вимоги пожежної безпеки до утримання території підприємства, протипожежні розриви, протипожежне водопостачання, протипожежний режим на об'єкті.</p> <p>Основні вимоги пожежної безпеки в будівлях і приміщеннях, при експлуатації електрообладнання, опалювальних приладів, систем вентиляції, при проведенні електрогазозварювальних, паяльних та інших вогневих робіт, при фарбуванні, знежирюванні та митті виробів і обладнання.</p> <p>Вимоги пожежної безпеки в лабораторіях, архівах, складських приміщеннях, гаражах, на складах зберігання хімічних речовин, паливно-мастильних матеріалів, при роботі з пожежо- та вибухонебезпечними матеріалами, у приміщеннях з масовим перебуванням людей.</p> <p>Основні вимоги до утримання шляхів евакуації, автоматичних систем пожежогасіння і автоматичної пожежної сигналізації.</p> <p>Призначення, місцезнаходження та порядок утримання на об'єкті засобів пожежогасіння, протипожежного обладнання та інвентарю (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, бочки з водою, ящики з піском, стаціонарні установки пожежогасіння). Автоматична пожежна сигналізація та установки пожежогасіння. Засоби сповіщення про пожежу.</p> <p>Заходи пожежної безпеки, яких необхідно дотримуватись перед початком роботи, під час роботи та по її закінченні з метою запобігання пожежам.</p> <p>Дії працівників при виявленні задимлення, загорання або пожежі: порядок повідомлення про пожежу; організація зустрічі пожежних частин; вимкнення технологічного обладнання, комунікацій, електроустановок та вентиляції; гасіння пожежі наявними на об'єкті засобами пожежогасіння; евакуація людей і матеріальних цінностей.</p> <p>Техногенна безпека. Джерела небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Вибухонебезпека і вибухозахист. Аналіз характерних значних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами.</p> <p>Основні характеристики вибухонебезпеки технологічних процесів. Оцінка експлуатаційної надійності та безпеки обладнання, трубопроводів, обґрунтування їх</p>	2

<p>вибору. Поняття про строки служби (ресурсу) і безвідмовної роботи обладнання.</p> <p>Обґрунтованість розміщення вибухонебезпечних технологічних об'єктів на території підприємства.</p> <p>Вимоги щодо дотримання техногенної безпеки. Вимоги щодо професійного добору та навчання персоналу для виробництв підвищеної вибухонебезпеки.</p> <p>Великі виробничі аварії, їх причини та наслідки. Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН). Декларування безпеки ОПН. Виявлення небезпечних чинників виробничих аварій. Прогнозування аварій на виробництві. Планування заходів у разі надзвичайних ситуацій на виробництві. Організація аварійних служб та формування планів їх роботи. Управління здійсненням заходів у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Локалізація та ліквідація аварій, захист персоналу від уражень, будинків і споруд від руйнування. Методи і послідовність локалізації та ліквідації аварій. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень у разі аварії.</p> <p>Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки.</p>	
<p>Тема 3.2. Організація та фінансування цивільного захисту суб'єкта господарювання. Захист населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій та в умовах воєнного стану.</p> <p>Класифікація надзвичайних ситуацій. Єдина державна система цивільного захисту та її складові. Сили цивільного захисту. Повноваження органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання, права та обов'язки громадян України у сфері цивільного захисту.</p> <p>Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи. Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків. Організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Фінансування заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям та їх локалізації і ліквідації. Облік надзвичайних ситуацій. Державне регулювання діяльності суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту. Організація та фінансування заходів цивільного захисту суб'єкта господарювання.</p>	2
<p>Разом за змістовий модуль 3</p>	4
<p>Всього</p>	16

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Тема практичних занять	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини</i>		
1	Ідентифікація джерел небезпеки та оцінка ризиків їх прояву. Ідентифікація причин стресу на робочому місці та його профілактика.	2
2	Оцінка впливу небезпек середовища життєдіяльності людини на населення, об'єкти економічної діяльності та навколишнє середовище. Надання домедичної допомоги потерпілим.	2
Разом за змістовий модуль 1		4
<i>Змістовий модуль 2. Професійна безпека, охорона здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців</i>		
3	Організація навчання, інструктажів з питань охорони праці та стажування працівників на робочому місці.	2
4	Організація розслідування нещасних випадків на виробництві. Облік та звітність виробничого травматизму.	2
5	Порядок організації та проведення атестації робочих місць. Облік та звітність стану умов праці	2
6	Розрахунок потреби забезпечення працівників засобами індивідуального захисту від шкідливих та небезпечних факторів, порядок їх використання, обліку та фінансування	2
Разом за змістовий модуль 2		8
<i>Змістовий модуль 3. Пожежна, техногенна безпека та захист від надзвичайних ситуацій</i>		
7	Ідентифікація, декларування та паспортизація потенційно небезпечних об'єктів. Первинні засоби пожежогасіння, визначення потреби та порядок їх використання	2
8	Прогнозування та планування заходів захисту населення, територій, майна та навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій, порядок їх фінансування. Розрахунок потреби в захисних спорудах, матеріально-технічному забезпеченні та засобах захисту	2
Разом за змістовий модуль 3		4
Всього		16

6.3. Самостійна робота

Окрім лекцій та практичних занять передбачається вивчення основної та додаткової літератури з курсу, яка пропонується студентам як завдання для самостійної роботи. Самостійна робота студентів є важливою складовою частиною навчальної роботи і призначена для закріплення і поглиблення отриманих знань, умінь і навичок, підготовки до практичних занять, складання модулів, формування культури розумової праці і самостійності в пошуку нових знань.

Формами самостійної роботи студентів є – есе та індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ). Для їх виконання студенти використовують рекомендовану викладачем або самостійно вибрану літературу – підручників, навчальних посібників, монографій, періодичних наукових видань. У межах

кожного змістового модуля з дисципліни передбачено підготовку студентами до кожної теми дисципліни по одному есе за темами, наведеними нижче. Есе подається в електронній формі після вивчення кожної теми. Структура есе - титульний лист із зазначенням дисципліни, теми, ПІБ студента і викладача; вступ; основна частина; висновок; список використаної літератури. Обсяг – до двох аркушів формату А4.

Мета індивідуального завдання (ІНДЗ) – набуття здобувачем умінь і навичок щодо систематизації й узагальнення програмного матеріалу навчального курсу, поглибленого його аналізу та застосування для вирішення практичних задач. Індивідуальні завдання студенти виконують як самостійну розрахункову роботу до кожної теми дисципліни відповідно до виданого викладачем завдання. Структура ІНДЗ - титульний лист із зазначенням дисципліни, теми, ПІБ студента і викладача; основна частина; висновок. Обсяг – до двох аркушів формату А4. ІНДЗ подається в електронній формі після вивчення кожної теми дисципліни.

Теми та зміст есе

Тема та зміст завдання	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини	
<p>Тема 1.1. Безпека людини в життєвому середовищі. Професійна, пожежна, техногенна та екологічна безпека. Соціальна та екологічна відповідальність. Ідентифікація джерел небезпеки та оцінка ризиків їх прояву. Стрес на робочому місці та його профілактика. Формування культури безпеки життєдіяльності населення та ведення здорового способу життя</p> <p>Історія розвитку науки про безпеку людини. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Професійна, пожежна, техногенна та екологічна безпека. Соціальна та екологічна відповідальність роботодавців. Глобальні небезпеки людства. Екологічні проблеми забруднення навколишнього середовища. Вплив небезпечних техногенних чинників на об'єкти економіки, безпеку життя та здоров'я людей. Потреби та мотиви діяльності людини. Психологічні та соціальні основи безпеки життєдіяльності людини. Психофізіологічні небезпечні чинники (стомлення, стрес, алкогольне та наркотичне сп'яніння) і безпека життєдіяльності. Стрес на робочому місці та його профілактика. Формування культури безпеки життєдіяльності населення. Ведення здорового способу життя.</p>	10
<p>Тема 1.2. Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка впливу на життєдіяльність населення та об'єкти економічної діяльності. Безпека життєдіяльності в умовах воєнного стану.</p> <p>Небезпечні геологічні процеси і явища та характер їх прояву. Небезпечні метеорологічні явища та їх прояв. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення. Пожежі у природних екосистемах, характер їхніх проявів та наслідки. Радіаційна безпека населення, що проживає на радіоактивно забруднених територіях. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.</p>	8

<p>Транспортування. маркування вантажів з небезпечними речовинами. Соціально-політичні конфлікти. Тероризм та його прояви. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Шкідливі звички та соціальні хвороби: алкоголізм, наркоманія. Біологічні небезпеки. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин. Перша допомога потерпілому.</p>	
<p>Разом за змістовий модуль 1</p>	<p>18</p>
<p align="center">Змістовий модуль 2. Професійна безпека, охорона здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців</p>	
<p>Тема 2.1. Управління професійною безпекою та охороною здоров'я працівників бухгалтерії. Державний нагляд, громадський контроль та аудит за охороною здоров'я працівників та безпекою праці. Економічне стимулювання та фінансування охорони праці</p> <p>Міжнародне співробітництво України з питань охорони праці. Роль профспілок у захисті трудових прав працівників бухгалтерії. Сертифікація на відповідність ДСТУ ISO 45001:2019 «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування» (ISO 45001:2018, IDT).</p>	<p>2</p>
<p>Тема 2.2. Правове регулювання безпеки професійної діяльності, охорони здоров'я працівників та соціальна відповідальність роботодавців. Соціальне страхування працівників від нещасних випадків та захворювань.</p> <p>Основні положення законодавчих актів з охорони праці: Закон України «Про охорону праці», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Кодекс законів про працю України, Закон «Про відпустки», Закон України «Про соціальний діалог».</p> <p>Колективний договір як форма соціального діалогу та підвищення соціальної відповідальності роботодавців. Регулювання питань професійної безпеки та охорони здоров'я працівників в колективному договорі. Фінансування заходів з охорони праці.</p> <p>Комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам та порядок їх фінансування.</p> <p>Порядок розслідування нещасних випадків невиробничого характеру. Соціальне страхування працівників від нещасних випадків та захворювань.</p>	<p>2</p>
<p>Тема 2.3. Гігієна праці, охорона здоров'я працівників та запобігання професійним захворюванням. Облік та звітність стану умов праці</p> <p>Повітряне середовище та його вплив на організм людини. Шкідливі речовини в повітрі робочої зони та їх класифікація. Освітлення виробничих приміщень та його нормування. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень та організації робочих місць. Санітарно-побутове забезпечення працівників.</p>	<p>1</p>
<p>Тема 2.4. Забезпечення безпеки праці та управління ризиками на робочих місцях. Безпека працівників в умовах воєнного стану.</p> <p>Вимоги безпеки до виробничих приміщень та організації робочих місць, при виконанні технологічних процесів та експлуатації машин, обладнання, інструментів. Кольори та знаки безпеки. Вимоги безпеки під час експлуатації систем, що працюють</p>	<p>2</p>

<p>під тиском.</p> <p>Електробезпека. Електричний струм та його дія на організм людини, небезпечні величини електроструму, напруги. Плакати та знаки безпеки, що використовуються в електроустановках. Охоронні зони електромереж. Класифікація виробничих приміщень щодо небезпеки ураження електричним струмом. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Заземлення та занулення електроустановок. Заходи безпеки при роботі з електрифікованим інструментом.</p> <p>Дії посадових осіб та працівників при оголошенні повітряної тривоги, повідомленні «Про замінування», виявлені вибухонебезпечних предметів, загрози артобстрілів та захоплення території.</p>	
<p>Разом за змістовий модуль 2</p>	7
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 3. Пожежна, техногенна безпека та захист від надзвичайних ситуацій</p>	
<p>Тема 3.1. Пожежна та техногенна безпека. Ідентифікація та декларування об'єктів підвищеної небезпеки. Прогнозування, локалізація та ліквідація аварій. Фінансування заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки</p> <p>Вимоги пожежної безпеки до утримання території підприємства, протипожежні розриви, протипожежне водопостачання, протипожежний режим на об'єкті.</p> <p>Основні вимоги пожежної безпеки в будівлях і приміщеннях, при експлуатації електрообладнання, опалювальних приладів, систем вентиляції, при проведенні електрогазозварювальних, паяльних та інших вогневих робіт, при фарбуванні, знежирюванні та митті виробів і обладнання.</p> <p>Вимоги пожежної безпеки в виробничих та офісних приміщеннях, лабораторіях, архівах, складських приміщеннях, гаражах, на складах зберігання хімічних речовин, паливно-мастильних матеріалів, при роботі з пожежо- та вибухонебезпечними матеріалами, у приміщеннях з масовим перебуванням людей.</p> <p>Основні вимоги до утримання шляхів евакуації, автоматичних систем пожежогасіння і автоматичної пожежної сигналізації.</p> <p>Основні характеристики вибухонебезпеки технологічних процесів; показники рівня руйнування промислових аварій.</p> <p>Методи оцінки інтенсивності впливу ударної хвилі на об'єкти при можливому вибуху. Обґрунтованість розміщення вибухонебезпечних технологічних об'єктів на території підприємства.</p> <p>Великі виробничі аварії, їх причини та наслідки.</p> <p>Прогнозування аварій на виробництві та планування заходів у разі надзвичайних ситуацій на виробництві.</p> <p>Локалізація та ліквідація аварій, захист персоналу бухгалтерії від уражень, будинків і споруд від руйнування.</p>	8
<p>Тема 3.2. Організація та фінансування цивільного захисту суб'єкта господарювання. Захист населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій та в умовах воєнного стану.</p> <p>Основні положення Кодексу Цивільного захисту.</p> <p>Повноваження органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання, права та обов'язки громадян України у сфері цивільного захисту.</p> <p>Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист.</p> <p>Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.</p> <p>Соціальний захист постраждалих в надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.</p>	10

Організація та фінансування заходів цивільного захисту суб'єкта господарювання. Підвищення стійкості роботи об'єктів в умовах надзвичайних ситуацій. Робота підприємств в умовах воєнного стану.	
Разом за змістовий модуль 3	18
Всього	43

6.4. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва завдання	К-ть годин
1	Тема 1.1. Завдання 1. Розрахувати ризик прояву небезпеки на робочих місцях працівників відповідно до виданого завдання. Провести оцінку джерел стресу на робочому місці та розробити заходи щодо його профілактики.	2
2	Тема 1.2. Завдання 2. Підготувати презентацію на тему «Небезпеки життєвого середовища людини» відповідно до виданого завдання.	2
3	Тема 2.1. Завдання 3. Розробити програму вступного та первинного інструктажів з охорони праці відповідно до виданого завдання.	2
4	Тема 2.2. Завдання 4. Розробити план заходів щодо поліпшення умов праці, професійної безпеки та охорони здоров'я працівників відповідно до виданого завдання.	2
5	Тема 2.3. Завдання 5. Заповнити Декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці відповідно до виданого завдання.	1
6	Тема 2.4. Завдання 6. Розробити інструкцію з охорони праці відповідно до виданого завдання.	2
7	Тема 3.1. Завдання 7. Розробити інструкцію з пожежної безпеки відповідно до виданого завдання.	2
8	Тема 3.2. Завдання 8. Розрахувати потребу в захисних спорудах, матеріально-технічному забезпеченні та засобах захисту відповідно до виданого завдання.	2
	Всього	15

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу, посилення творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі Moodle.

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал. Широко використовується метод проблемного викладення, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням індивідуальних та групових завдань, моделюванням ситуацій та круглих столів.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні, контрольні роботи та індивідуальні домашні завдання (ІДЗ).

Поточний контроль за виконанням ІДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у електронний журнал після кожного контрольного заходу.

За умови повного виконання навчального навантаження та отримання студентом не менше 60 балів, студент отримує залік з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку отримує студент – 100 балів.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента, що проявляється у вигляді додаткових запитань, участь в дискусії з однокурсниками та викладачем.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані практичні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тестові завдання.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60-100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1-59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point та навчальні відеофільми.
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії, таблиці з довідковими даними, схеми та плакати, макети.

Технічні засоби:

1. Комп'ютерні аудиторії.
2. Сервіси для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей (Zoom, Google Meet, Skype, Viber).
3. Програмне забезпечення, встановлене в аудиторіях: (MS Office, MS Word, MS Excel, MS PowerPoint).
4. Мультимедійний проектор.
5. Засоби індивідуального захисту (респіратори, протигази).
6. Аптечки, медичні сумки та шини, переносні ноші.
7. Люксометр Ю-116.
8. Дозиметр-радіометр МКС-05 «Терра».
9. Прилад для вимірювання параметрів мікроклімату ET-965 FLUS
10. Цифровий люксометр FLUS ET-952.
11. Професійний шумомір FLUS ET-953.
12. Тепловізор для енергоаудиту HT-175.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Безпека життєдіяльності : підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 448 с.
2. Войналович О.В., Марчишина Є.І., Білько Т.О. Охорона праці у сільському господарстві : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 691 с.

3. Основи охорони праці : підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 264 с.
4. Основи професійної безпеки та здоров'я людини : підручник / В.В. Березуцький та ін. Харків : НТУ ХП, 2018. 553 с.
5. Цивільний захист: підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 264 с.
6. Voinalovych O., Marchyshyna Ye. Occupational Safety and Health in Agriculture : Educational manual. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
7. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Дата оновлення: 17.06.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
8. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Дата оновлення: 05.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
9. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971. № 322-VIII. Дата оновлення: 03.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 25.08.2020).

Додаткова література

1. Безпека людини у сучасних умовах : монографія / В.В. Березуцький та ін. Харків : ФОП Мезіна В.В., 2018. 208 с.
2. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Стиценко Т.Є. та ін. Харків : ХНУРЕ, 2018. 336 с.
3. Березуцький В.В., Адаменко М.І. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник. Харків. : ФОП Панов А.М., 2016. 385 с.
4. Березуцький В.В. Ризик-менеджмент використання обладнання та технологій : навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М. 2020. 424 с.
5. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці : навчальний посібник. Київ : Основа, 2016. 267 с.
6. Охорона праці та промислова безпека : монографія / К.Н. Ткачук та ін. Київ : Основа, 2014. 823 с.
7. Assessment of the radiation safety of the rural population of the Central forest-steppe of Ukraine in the remote period after the Chernobyl catastrophe / V. Herasymenko, I. Pertsovyi, O. Rozputnyi // Proceedings of the 2nd Annual Conference «Technology transfer: fundamental principles and innovative technical solutions». – Tallinn, 2018. – P. 30-33.
8. Guideline for OSH practice within the Agriculture sector. Borisova E. at al. Bucharest : Romtens Foundation, 2018. 65 p.

Інформаційні ресурси Internet

Для підготовки до занять з метою більш повного засвоєння дисципліни студенти можуть користуватися електронними сайтами:

1. Репозитарій Білоцерківського НАУ : веб-сайт. URL: <http://rep.btsau.edu.ua>
2. Законодавство на сайті Верховної Ради України: веб-сайт. URL: <https://rada.gov.ua>

3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Державна служба України з питань праці: веб-сайт. URL: <http://dsp.gov.ua>
5. Державна служба України з надзвичайних ситуацій: веб-сайт. URL: <https://www.dsns.gov.ua>
6. Федерація профспілок України: веб-сайт. URL: <http://www.fpsu.org.ua>;
7. International Labour Organization (Міжнародна організація праці) : веб-сайт. URL: <https://www.ilo.org>
8. European Agency for Safety and Health at Work : веб-сайт. URL: <https://osha.europa.eu/en>
9. EU Civil Protection and Humanitarian Aid : веб-сайт. URL: https://ec.europa.eu/echo/index_en